

Dames en heren,

Het ben blij om u hier te zien, want ik wil deze opening niet beginnen met een bespreking van de exposanten, maar van u, het belangstellend publiek.

En dan bedoel ik niet u allemaal tezamen als een groep, nee, ik wil het hebben over ieder van u apart en om precies te zijn over uw hoogst persoonlijke relatie tot de werkelijkheid.

Er zal wel zoiets bestaan als een objectieve werkelijkheid, maar die kent u niet, ik trouwens net zo min. Wat wij kennen, ieder voor zich, is de individuele beleving van die werkelijkheid en die verschilt van persoon tot persoon.

Het is de gewaarwording van de omstandigheden waarbinnen wij ons tussen geboorte en dood voortbewegen, een belevenis die bovendien in de loop der jaren voortdurend wordt bijgesteld, Dat noemen we ervaring, een mengsel van inzichten en teleurstellingen, die voor ieder van ons weer anders heeft uitgepakt.

Oftewel, de enige werkelijkheid die wij kennen is de eigen subjectieve interpretatie.

Wat de objectieve werkelijkheid betreft, dat is het terrein van de wetenschap.

Albert Einstein omschreef het als volgt: "Het geloof in een externe wereld, onafhankelijk van het waarnemend subject, is de basis van alle natuurwetenschap"

Maar ook de wetenschapper onderzoekt nooit meer een aspect van die werkelijkheid en al doende verschillen de onderzoekers onderling al gauw van mening.

De subjectieve interpretatie daarentegen is het terrein van de kunsten en zo kom ik nu dan toch bij de exposanten terecht, die zo welwillend waren om dit betoog helder te illustreren.

Om te beginnen Joost Doornik, hier links van mij, een neo-impressionist die zich bezig houdt met allerlei interpretaties van het licht. "Dat haalt je de koekoek," zult u zeggen, "zonder licht is er geen waarneming mogelijk en valt er ook niets te schilderen."

Maar let op, licht is er in allerlei soorten, er is ochtendlicht en avondlicht, zonlicht en kunstlicht, fel en gedempt licht, koud en warm licht. Licht verandert ook voortdurend, zowel in de loop van de dag als in de loop van het jaar. De hoge zomerzon of de reflectie van sneeuw, het zijn maar een paar van de talloze verschillende vormen van licht.

En bij licht hoort schaduw. Dank zij de tegenstelling tussen die twee zien we ruimtelijke vormen. Er zijn hoge lichten en diepe schaduwen, maar daartussen zijn er ook minder sterke varianten, toonverschillen noemen we die en daarmee zien we niet alleen ruimte maar ook diepte. In het echt en ook op het platte vlak. Het schilderkunstig spelen met licht, de interpretatie van de feitelijk waargenomen werkelijkheid als een kleurrijke lichtshow, neergezet met een vrije, losse toets is kenmerkend voor het impressionisme en zo ook voor het werk van Joost Doornik.

Heel anders is het werk van Inge Peeze, rechts van mij. Natuurlijk werkt zij ook met licht, maar dan classicistisch, met een focus op vorm. Daarmee ontstaat een heel ander soort van interpretatie van de werkelijkheid. De kracht van het classicisme, van de gestileerde vorm lag altijd in het verhalende aspect en in het visualiseren van een onderliggende betekenis. In het verleden werd dat toegepast in bijvoorbeeld de idealisering van vormen en daarmee het verbeelden van het verhevene, van het goddelijke zelfs. Zoals bij het schilderen van oppermachtige vorsten dan wel van boodschappende engelen, of in arrangementen van historische dan wel bijbelse taferelen en ook in het verbeelden van mythen of van poëzie, dit alles in een ogenschijnlijk realisme.

Een eigentijdse variant, en dat zien we hier ook in het werk van Inge Peeze, is de vervreemding. We kijken naar een kennelijke realiteit, maar er is iets mee aan de hand, iets merkwaardigs, soms zelfs verontrustends. De in de schilderijen getoonde werkelijkheid nodigt uit tot een verhaal dat zich onwillekeurig in het hoofd van de toeschouwer gaat vormen. Let wel het is geen bekend verhaal, integendeel, de interpretatie van de kunstenaar is hier aanleiding tot de eigen interpretatie van de toeschouwer. U, als kijker, maakt het kunstwerk af.

Nog een stap verder gaat het werk van Hans Hage, achter in de zaal. Want naast de wereld van de waarneming bestaat de wereld van de verbeelding. Dat is een wereld die op het eerste gezicht wel lijkt op een werkelijkheid, maar waarbinnen alles wat onwerkelijk is wordt uitgebeeld. Hier wordt licht aangewend om duisternis te scheppen, hetzelfde duister wat we kennen uit onze dromen. Een wereld waarin waan en werkelijkheid elkaar kruisen, die ons confronteren met de diepere lagen in onze ziel, met raadselachtige betekenissen en verborgen geheimen, diep verscholen in de kromten van onze geest.

Van Jeroen Bosch tot Salvador Dali, van William Blake tot Francis Bacon, van Johann Heinrich Füssli tot Hans Hage heeft de verbeeldingskracht kunstenaars bewogen om meervoudig gelaagde betekenissen te bewerken tot ogenschijnlijke werkelijkheden. U, de toeschouwer, herkent de voorstelling en tegelijk ook niet, u wordt meegezogen naar gene zijde, want die werkelijkheid is hier een vermomming van magie. U komt zo in de rol van bijvoorbeeld de Australische Aboriginal die 's nachts in zijn dromen contact maakt met zijn voorouders, de Gyorn Gyorn, dan wel met de stamgeesten, de Wandjina.

Het is voor u geen onbekende wereld, want ze zit al van kinds af aan in u verborgen. Wellicht hebt u daar al lang geleden afstand van genomen, of bent u het domweg vergeten, maar ze zit nog altijd in u en hier hebt u een unieke kans om die kant van uw oorspronkelijke zelf te herontdekken en te hervinden.

Tot dusver heb ik u een weinig voor de gek gehouden, want schilderijen suggereren van alles en nog wat maar ze zijn in feite een illusie van een al dan niet waargenomen werkelijkheid.

De echte, fysiek tastbare werkelijkheid wordt gemaakt door beeldhouwers. Verspreid door dit lokaal ziet u de beelden van Cindy Sprokel.

Driedimensionaal, net als u en ik, fysiek aanwezig, onderhevig aan zwaartekracht. Dichterbij de objectieve werkelijkheid kun je niet komen

zou je zeggen, alhoewel? Ook hier mengt de verbeelding zich met de waarneming,

Cindy doet dit door verschillende werkelijkheden samen te voegen tot een volstrekt andere realiteit. Helemaal nieuw is dat principe natuurlijk niet. Er bestaat een beeldje dat al 40.000 jaar geleden is gemaakt en dat de Leeuwan heet: een mannenlijf met een leeuwenkop. Iets wat we later in bijvoorbeeld de Egyptische cultuur ook tegenkomen: mensfiguren met koppen van ibissen, jakhalzen, bavianen, noem maar op. De oude Grieken kenden Faunen met geitenpoten, Centaurs met paardenlijven, de Minotaurus met een stierenkop.

Ondanks of dankzij al die referenties schept Cindy met haar vogels en vooral vogelmensen een geheel eigen mythologie. Een concrete werkelijkheid die tegelijk de fascinatie oproept van het onbekende, het mysterieuze. Een werkelijkheid van mythische wezens, waarin vrouwenlijven, voorzien van vogelschedels en klauwen, een onbekende realiteit oproepen.

Dat biedt een werkelijkheid waar u als waarnemer niet omheen kunt, die de interpretatie van uw persoonlijke werkelijkheid aan zal vullen en zal verdiepen en verrijken, omdat ze het wereldbeeld waaraan u gewend bent voorziet van nieuwe intrige en prikkeling.

En zo vormen de vier verschillende interpretaties die u hier om u heen ziet een aanvulling op uw persoonlijke belevingswereld.

Ik heet u dan ook welkom in uw eigen hier ter plekke aangevulde werkelijkheid.